

Grip op ckv door een ELO

vo

Joost de Laat

Op het Dominicus College te Nijmegen zocht ik naar mogelijkheden om meer grip te krijgen op de complexiteit van het vak ckv dat zich buiten én binnen het schoollokaal afspeelt. Je bent voor de klas zowel docent als kunstmentor. Je wilt leerlingen wijzen op het steeds wisselende aanbod van culturele organisaties. Dit alles zorgt voor vele verschillende activiteiten op verschillende tijdstippen en plaatsen.

Bovendien komt daar nog de enorme diversiteit aan ver-
slagen bij die elk om een eigen instructie vragen. Door de
invoering van een elektronische leeromgeving (ELO) kwam

er meer rust, kregen de leerlingen meer eigen initiatief en
kwam ik in mijn lessen weer aan de inhoud toe. Mijn rol als
docent veranderde, ik werd ook coach.

Ik werkte mee aan het project *CKV getoetst* van CITO, KPC Groep en SLO dat afgelopen jaar werd afgerond. Het resultaat van dit project treft u aan op de site *CKV getoetst*.

Een ckv-les destijds

Groepjes leerlingen dromden bij binnenkomst om mijn bureau vol met folders, flyers, nagekeken verslagen en opdrachten. De een wilde een verslag inleveren, de ander toestemming om naar een dansvoorstelling te gaan, een derde wilde hulp bij het inlezen van een filmpje, de vierde informeerde of haar verslag al was nagekeken en de vijfde informeerde wat we deze les gingen doen. En ondertussen was mijn stapel verslagen op het bureau een puinhoop geworden in lagen de folders van het museum en de flyers van de theatergroep door elkaar. De kopieën van een opdracht waren ook niet meer snel terug te vinden. Ik realiseerde mij dat ik een leerling nog een diskette moest teruggeven waar hij om gevraagd had, maar waar lag die ook al weer. En ik vroeg mij 'wanhopig' af hoe ik de video-opdracht op deze manier nog goed nabesproken kreeg, want ik wilde ook beslist wat tips geven over voorstellingen en eigenlijk ook nog wat tijd inruimen om de (kunst)mentorgesprekjes af te spreken.

Structuur met een ELO

Op verschillende manieren heb ik geprobeerd structuur te brengen in dat ckv-spektakel om meer tegemoet te komen aan de vragen, onzekerheden en het enthousiasme van de leerlingen. Zo startte ik voor mijn klassen een internetpagina met links en tips, een soort ckv-portal. Ik hield spreekuren aan de randen van de lesdag (waar vrijwel niemand dan nog zin in had) om op de vragen in te spe-

len. De lessen deelde ik op in themalessen (inhoudelijk) en begeleidingslessen (kunstmentoraat, tips, bespreken van opdrachten, enzovoorts). Het kostte me veel moeite om dit consequent vol te houden. Om alles te stroomlijnen gingen we meer gezamenlijke activiteiten organiseren, wat weer in tegenspraak was met de eigen keuze die bij ckv voorop behoort te staan.

Na een uit de hand lopende stapel formulieren om de administratie en de informatievoorziening te structureren besloot ik een paar jaar geleden om aan het begin van het jaar een informatieboekje uit te delen. Hierin werd de hele organisatie van het vak uitgelegd met alle instructies voor het maken van verslagen, praktische activiteiten, enzovoorts. Dit boekje moest in de loop van het jaar steeds weer aangepast worden en veel leerlingen hadden het niet bij zich als het nodig was.

De rust wilde maar niet komen tot onze school met de elektronische leeromgeving *TeleTOP* begon en ik ontdekte wat de mogelijkheden hiervan waren voor het oplossen van de problemen. In de afgelopen twee jaren heeft de ELO voor zowel de ckv-docenten als de leerlingen veel overzicht en gemak gebracht. Ook is er veel organisatie door de ELO overgenomen waardoor we in de les ook meer aan inhoud toekomen.

ELO op het Dominicus College

Op drie gebieden heeft de ELO (*TeleTOP*) veel winst opgeleverd voor ckv:

- communicatie
- ondersteuning van de organisatie
- didactiek.

Communicatie

Met de interne mailservice van de ELO is het mogelijk op elk moment én op elke plaats (met internetverbinding) leerlingen individueel of groepsgewijs aan te sturen. Ook mijn leerlingen kunnen op elk moment met mij contact opnemen met hun vraag of opmerking, en dat gebeurt ook vaak. Het vraagt van mij als docent wel de bereidheid om regelmatig de berichten te controleren en erop te reageren, ook op andere momenten dan de reguliere schooltijden.

De ELO voor ckv opent altijd standaard met *Nieuws*. Hierop plaats ik interessante suggesties voor culturele activiteiten (met afbeelding, internetlink of videofragment) of andere belangrijke wetenswaardigheden.

De ELO geeft de mogelijkheden om op alle (digitaal ingeleverde) opdrachten direct feedback te geven en zelfs om online te redigeren, zodat leerlingen direct bij de ingeleverde opdrachten mijn opmerkingen en beoordeling zien. Inmiddels wordt alle werk digitaal ingeleverd als tekst-, audio-, video- of afbeeldingsbestand, is mijn bureau helemaal leeg en hebben mijn leerlingen altijd alles (aan opdrachten en verslagen met mijn opmerkingen) bij de hand tot en met de afsluiting van het vak.

Via de functionaliteit *Poll en Forum* starten we soms interessante discussies op rond prikkelende stellingen of gewaagde kunstwerken, discussies die voorheen slechts sporadisch en vaak ook moeizaam werden gevoerd.

Ondersteuning van de organisatie

In de ELO kun je alle vakinformatie gestructureerd en eventueel in de vorm van FAQ's (Frequent Asked Questions) aanbieden en op elk moment inkijken. Ook op vakantie aan de vooravond van een bezoek aan een museum. Ik kan alles steeds aanpassen: PTA, jaarprogramma, deadlines, regels en afspraken, instructies, financiering, enzovoorts.

Het centrale hart van de ELO is de *Studiewijzer* waarin de inhoud, de opdrachten, de ondersteuning samenhangend in de vorm van *leerobjecten* worden aangeboden. Hier worden alle mogelijke multimediale leermiddelen (tekst, afbeelding/foto, audio/muziek, film, animatie, internetlink) gecombineerd binnen een leerobject aangeboden. Geen losse boeken, karternen, cd-roms, websites meer.

De leerlingen leveren alles digitaal in via de *Studiewijzer* (thema-opdrachten) of via hun *Digitaal Portfolio* (*Kunstdossier*) waar we dit schooljaar mee zijn begonnen. Lees hiervoor het volgende artikel *Ook een digitaal portfolio?*. Met de feedbackmogelijkheden vraag ik om opheldering, aanvulling of geef ik tips. Via de functionaliteit *Resultaten* zijn beoordelingen en feedback overzichtelijk bij elkaar gezet en te allen tijde te raadplegen.

De ELO biedt mogelijkheden om al het leermateriaal (audiofragmenten, videofragmenten, pdf's, documenten, flash-animaties, weblinks, enzovoorts) dat je als docent

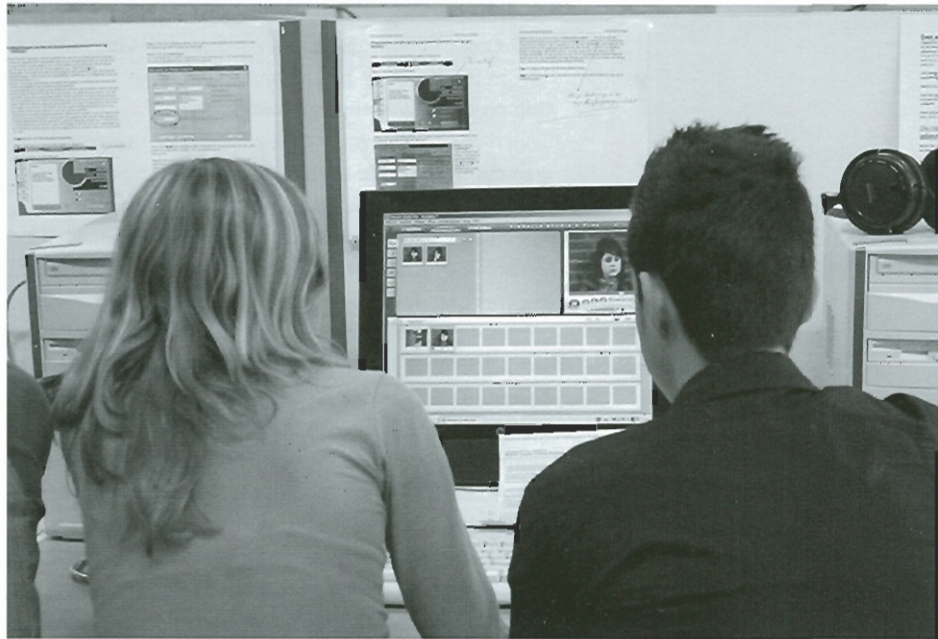

Foto: Roll Jurgens

maakt of vindt, overzichtelijk in een mappenstructuur te plaatsen. Dit materiaal kan weer aan opdrachten gekoppeld worden zowel voor groepen als voor individuele leerlingen. Gaandeweg bouw je zo een grote verscheidenheid aan materiaal op dat op elk moment en op elke plaats geraadpleegd kan worden.

Met behulp van de functionaliteit *Inschrijvingen* kunnen leerlingen zich (buiten de contacturen) inschrijven voor workshops, of ckv-lessen, of hun voorkeursstempel uitbrengen op een door medeleerlingen gemaakte film.

Didactiek

De ELO biedt leerlingen de mogelijkheid om op meer eigen wijze en in een meer eigen tempo door het ckv-programma te gaan. De grote verscheidenheid aan toegankelijke en gerubriceerde leermaterialen komt tegemoet aan verschil in leerstijl en individuele behoefte aan verdieping, verrijking of ondersteuning.

Ingeleverd werk kan voor andere leerlingen openbaar gemaakt worden, waarna in combinatie met een beoordelingsformulier feedback gegeven kan worden op elkaars werk. Dat was in de 'oude' situatie natuurlijk ook altijd mogelijk, maar nu vele malen toegankelijker en sneller ingezet. Zo hebben mijn leerlingen eigen één-minuut-filmpjes van elkaar beoordeeld en samen een lijst met tips over scenario, cameravoering en montage samengesteld voor een volgende opdracht.

In de ELO kunnen *werkplaatsen* aangemaakt worden waar groepjes leerlingen in het kader van samenwerkend leren met elkaar documenten delen en op elkaar reageren en waar ik als docent feedback kan geven op hun proces. Op deze wijze hebben leerlingen in productiegroepjes gedurende twee maanden aan de productie van een kleine

speelfilm gewerkt, waarna de film, de filmposter en het productieboek in het *Digitaal Portfolio* geplaatst werden.

Grip op de ontwikkeling van leerlingen

Binnen ckv hebben we in de afgelopen jaren een programma weten op te zetten met interessante opdrachten, projecten en activiteiten. De invoering van de ELO was een enorme verbetering. Maar het oorspronkelijke idee om leerlingen bewust te maken van hun culturele ontwikkeling was gaandeweg wat naar de achtergrond geraakt. Er ontstond bij de ckv-docenten op het Dominicus College een hernieuwde behoefte aan aandacht voor reflectie door de leerlingen. Dit om te voorkomen dat de leerlingen braaf allerlei opdrachten uitvoeren zonder dat ze echt gestimuleerd worden om na te denken over hun keuzes. Door na te denken over keuzes en door nieuwe, doordachte keuzes te maken gaan de leerlingen op een gegeven moment een ontwikkeling zien in de wijze waarop ze naar cultuur (leren) kijken. Bovendien merken ze dan aan welke vaardigheden of competenties ze nog moeten werken. Ook vonden we dat er meer grip moest komen op de ontwikkeling van de leerling gedurende het gehele ckv-traject. We wilden tijdens het eindgesprek aan het einde van het schooljaar graag gedocumenteerd met de leerlingen praten over hun 'ontwikkeling'. Dat betekende dus beter documenteren, meer reflecteren en ook verbanden aanbrengen tussen ervaringen/activiteiten en de reflecties daarop. Om dat voor elkaar te krijgen zijn we gaan werken aan de volgende zaken:

- (her)schrijven van documenten en formulieren om ontwikkeling en reflectie meer in kaart te brengen: voorbereidingsformulier, vooruitblik, rubric, reflectiedocument, richtlijn Culturele activiteit, aanpassen Balansverslag (op het verwoorden van leerervaringen, leerpunten, sterkte/zwakte-analyse inzetten), en dergelijke.
- beschrijven van competenties: aan welke culturele en algemene leercompetenties moet een leerling binnen ckv werken? Denk bij culturele competenties aan zelf maken (praktische activiteit), kijken en luisteren (culturele activiteit), tonen (presenteren), praten over (reflecteren) en bij algemene leercompetenties aan informatie verwerven en verwerken, plannen en organiseren, samenwerken en communiceren, zelfstandigheid en reflecteren (op gedrag, proces en resultaten).

- ontwikkelen van evaluatieschema's (rubrics) op basis van deze competenties. In samenwerking met het project CKV *getoetst* zijn de rubric *Zelfstandigheid* en de rubric *Informatie verwerven/verwerken* ontwikkeld. Zie voor meer informatie de site CKV *getoetst*.
- inrichten van een digitaal portfolio dat de ontwikkeling van de leerling meer zichtbaar maakt (een ontwikkelingsgericht portfolio) en bespreekbaar/beoordeelbaar maakt (beoordelingsgericht portfolio) plus een gebruikershandleiding wat waar en hoe gezet moest worden. Lees voor meer informatie het volgende artikel in deze Kunstzone *Ook een digitaal portfolio?*.

Nieuwe rol als docent/coach

Als ckv-docent heb ik de laatste twee jaren het idee dat ik door de ELO naast docent ook coach ben geworden, met allerlei voordelen, zoals:

- De leerlingen zijn veel meer verantwoordelijk geworden voor hun leren en hun planning (en dat vinden ze soms heel vervelend).
- Het dwingt meer eigen initiatief af. Daarentegen ben ik er ook altijd voor vragen en raad.
- Leerlingen kunnen zich moeilijker verschuilen en worden door mij - meer dan voorheen - sneller en persoonlijker via de ELO aangesproken op hun werk of houding, dus ook buiten lestijd.

Daarnaast heeft de ELO mij heel veel tijd 'teruggegeven' om in de les met leerlingen meer in de inhoud te duiken en bijvoorbeeld samen te praten over een videofragment rond acteurs, vervolgens samen een toneelstuk door te lezen, te kijken naar een repetitie van Freule Julie om daarna voor elkaar een eigen korte dialoog te schrijven. Aan een dergelijke invulling van een blokkur kwam ik destijds niet toe.

Een ander positief effect van het gebruik van de ELO is dat ik opnieuw heb moeten uitzoeken hoe ik mijn leerstof aanbied zodanig dat het de zelfstandigheid kan bevorderen.

Website CKV Getoetst

Cito, SLO en KPC Groep hebben in de periode 2004-2007 samengewerkt aan het project CKV *getoetst*. Bij het project waren drie projectscholen betrokken, waaronder het Dominicus College te Nijmegen. Meer weten? Bezoek dan <http://toetswijzer.kennisnet.nl/html/ckv/home.htm>.

Website CKV Getoetst

Cito, SLO en KPC Groep hebben in de periode 2004-2007 samengewerkt aan het project CKV *getoetst*. Bij het project waren drie projectscholen betrokken, waaronder het *Dominicus College* te Nijmegen. Meer weten? Bezoek dan <http://toetswijzer.kennisnet.nl/html/ckv/home.htm>.